

A Bélmegyeri Óvoda és Konyha Pedagógiai Programja

**A Napsugár Óvoda Pedagógiai Program
Adaptációja A Bélmegyeri Óvodában**

Hatályos: 2022. október 15.

A NAPSUGÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A BÉLMEGYERI ÓVODÁBAN

Készítette: a Napsugár Óvoda nevelőtestülete

Székesfehérvár, Salétrom u. 8.

Átdolgozás, törvényi megfeleltetés: Bélmegyeri Óvoda és Konyha óvodai nevelőtestülete
Bélmegyer, Szabadság tér 1.

*„Osztani magad – hogy így sokasodjál
Kicsikhez hajolni – hogy magasodjál,
Hallgatni őket – hogy tudd a világot,
Róluk beszélni – ha szólsz a világhoz...”*
(Váci Mihály)

Hatályos: (2013. szeptember. 1.) Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről, és a 363/2012 (XII.17.) Kormány rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

A 2018 évi módosítás alapja az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet.

2019. október 24. módosítás alapja (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. § (2) g)-az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket. **Módosította:** 20/2019. (VIII. 30.) EMMI rendelet 24. § 2.

2020. október 1.

Felülvizsgálva: 2022. október 15.

I. BEVEZETÉS

I.1 Az óvoda jellemző adatai:

Az óvoda neve: Bélmegyeri Óvoda
címe: Bélmegyer Szabadság tér 1..
telefon: 66 / 420— 011 / 16 mellék 66/420 - 190
Az óvoda fenntartója: Bélmegyer Község Önkormányzata
címe: Bélmegyer Petőfi u. 2.
telefon: 66 / 420 — 011
Az óvodai csoportok száma: 1
Férőhelyek száma: 23

I.2. A Bélmegyeri Óvoda bemutatása

Intézményünk a falu közepén, egy parkos területen helyezkedik el. Óvoda céljára épült 1948 - 49-ben. Megfelel az intézménytípussal szemben támasztott követelményeknek, 2 csoportszobával, hozzá tartozó mosdókkal és öltözőkkel, kiszolgáló helyiségekkel és tornaszobával rendelkezik (amely alkalmas a testnevelés és ének foglalkozások lebonyolítására). Az épület állaga folyamatosan romlik de a szakmai felszereltség jó.

Udvarunkat 2010 nyarán pályázattal az EU szabványnak megfelelő játékokkal gazdagítottuk, melynek során a gyermekek fejlődését segítő, biztonságos játszószerkeket szereltek fel. A felújítás folyamatos, mind a játékok pótlása, szabványosítása, talajcseréje, ütéscsillapítás tekintetében.

A gyermekeket 3 fős személyzet látja el.

Fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok és a dajka állandó továbbkésztését, a módszertani, pszichológiai ismeretek folyamatos korszerűsítését.

1999-ben saját programot írtunk az akkor még 3 csoporttal működő óvodának Katalinka szállj el....címmel

A program elkészítése során figyelembe vettük a törvényi szabályozásokat, szakmai helyzetelemzést, partneri elvárásokat és a szakmai – pedagógiai hagyományainkat.

. Ezt követően a közoktatási törvény módosításának megfelelően e program felülvizsgálatra és kiegészítésre került.

A szervezeti átalakulások miatt szinte évente aktualizáltuk:

2005-ig az Általános Iskola intézményegységeként, 2000-től 2 csoporttal

2005-2008-ig önálló önkormányzati óvodaként

2008-2013-ig Mezőberényi Összevont Óvodák, majd Kistérségi Óvoda tagóvodájaként, ezen belül 2010-13 között egységes óvoda-bölcsődeként működünk.

Az időközben 9 főről 3 főre apadt nevelőtestület a saját gyakorlati munkáját lefedő, ezen belül újításra és megújulásra teret nyújtó pedagógiai program mellett döntött, s

MINIMÁLIS PONTOSÍTÁSOKKAL ADAPTÁLTA A NAPSUGÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁT.

Tartalomjegyzék

(20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. § (2) g)-az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket. Módosította: 20/2019. (VIII. 30.) EMMI rendelet 24. § 2. Hiba! A könyvjelző nem létezik.

I. BEVEZETÉS	2
I.1 Az óvoda jellemző adatai:	2
I.2. A Békéscsaba Óvoda bemutatása	2
A 2019 évi felülvizsgálat és módosítás alapja a 20/2019. (VIII. 30.) EMMI rendelet 24. § 2. Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
II. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI	5
II.1. Cél:	5
II.2. Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk	5
II.3. Nevelési alapelveink	6
II.4. A Békéscsaba Óvoda ÓVODAPEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK RENDSZERÁBRÁJA	7
III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	8
III.1. Gyermekekép	8
III.2. Óvodakép	8
IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	9
IV.1. Az egészséges életmód és a környezeti nevelés alakításának feladatai, egészségfejlesztési program	9
IV.1.1 Egészséges táplálkozás	10
IV.1.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás	12
IV.1.3. Személyi higiéné	12
IV.1.4 Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	14
IV.1.5. A bántalmazás, erőszak megelőzése	16
IV.1.6. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás	18
IV.1.7. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	19
IV.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	20
IV.2.1 A befogadás	20
IV.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:	20
IV.2.3. A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése	21
IV.2.3. Az értékelés és jutalmazás:	23
IV.2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:	23
IV.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés	23
IV.3.1. Cél:	23
IV.3.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:	25
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	26
V.1. A játék	26
V.2. Verselés, mesélés	28
V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	31
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység	34
V.5. Mozgás	37
V.6. A külső világ tevékeny megismerése	40
V.7. A munka jellegű tevékenységek	43
V.8. Tanulás	44
V.9. Drámajáték, mint módszer a tanulás folyamatában:	45
VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	47
VI.1. Személyi feltételek	47
VI.2. Tárgyi feltételek	49
VI.3. Szervezeti és időkeretek	49
VI.4. NAPIREND	50
VI.4.3. Ébredéstől hazaindulásig.	50
VI.5. A gyermekközösségi programok szervezése	51
VII. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	52
VIII. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	55
VII.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:	55
VII.2. Az óvoda egyéb kapcsolatai:	56
XI. A SAJÁTOS NEVELÉS IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE, HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK	57
X. MELLÉKLETEK	60
X.1. A pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések jegyzéke:	60
Kiegészítő dokumentumok, szakkönyvek	61
IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	62
A PROGRAMKÉSZÍTÉS MÓDSZERTANI SEGÉDANYAGAI	62
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	62
XI. Legitimációs záradék	64

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI

II.1. Cél:

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságaik, az egyenlő hozzáférés figyelembevételével, **a családi nevelés kiegészítése.**

A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, **hátránykompenzálás és tehetséggondozás** a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.

Sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelése.

II.2. Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk

- ✦ Szeretet
- ✦ Elfogadás és tisztelet
- ✦ Bizalom
- ✦ Egészséges életmód
- ✦ Anyanyelvi kultúra
- ✦ Tudás
- ✦ Viselkedés kultúra
- ✦ Rendszeretet
- ✦ Esztétikai érzék
- ✦ Természetvédelem-környezettudatosság
- ✦ Lakóhelyünk kulturális értékei
- ✦ Hagyományok

A habilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása

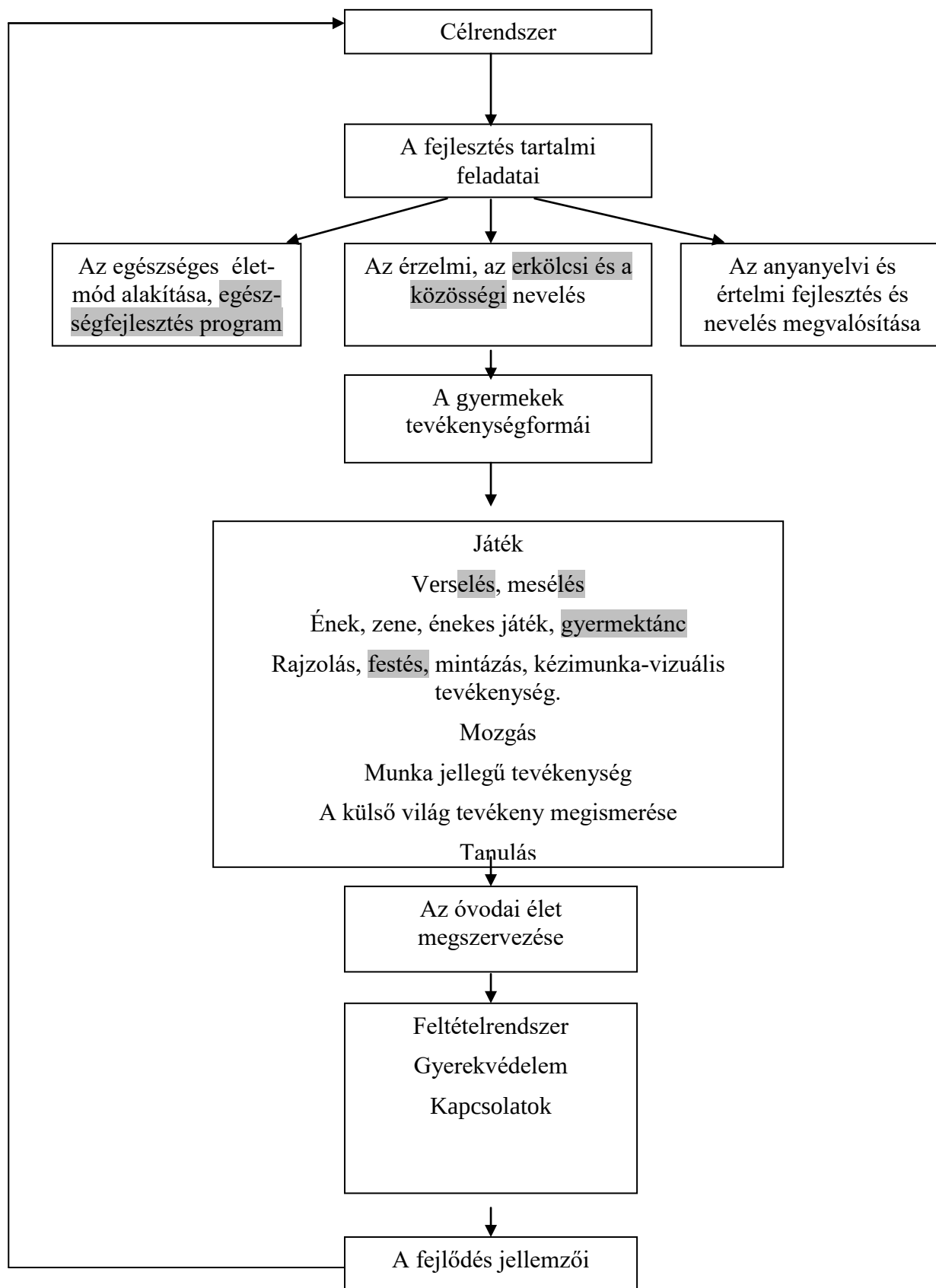
A habilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vestibuláris, kineztiázis- fejlesztése
- a motoros készségek fejlesztése
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- a szociális készségek fejlesztése
- a kognitív készségek fejlesztése
- az önellátás készségeinek fejlesztése

II.3. Nevelési alapelveink

- ✘ **Kompetencia alapú pedagógiai szemlélet**ben nem a tanterv, nem a tananyag, nem az ismeret fontos, hanem a gyermek fejlettsége, életkori sajátosságai és képességeinek szintje.
- ✘ Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása, a teljes személyiség fejlesztése játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységekkel.
- ✘ A ránk bízott gyermekeket szeretet, türelem, megértés és tisztelet veszi körül óvodánkban.
- ✘ Az óvodapedagógus és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.
- ✘ Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel. Egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.
- ✘ A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindenekfelett állóak.
- ✘ **Kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása.
- ✘ Nemi sztereotípiák tudatos kerülése.
- ✘ Innovatív pedagógiai törekvések érvényesítése a gyermekek érdekében.

II.4. A Bélmegyeri Óvoda ÓVODAPEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK RENDSZERÁBRÁJA

III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

III.1. Gyermekkép

A 3 – 7 éves életkori szakasz a gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában az egész életére meghatározó, megismételhetetlen lehetőségeket rejt.

Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei valamint a környezeti hatások.

Az óvodás gyermeknek életkori sajátosságai és egyéni igényei alapján testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet. Az óvoda kerüli a nemi sztereotípiák erősítését.

Jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére. Nagy mozgásigénye kielégítése során fejlődik érzékelése, észlelése, akarati tulajdonsága, szociális képessége. Alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára, csiszolódik anyanyelvi kultúrája.

A Bélmegyeri Óvodában a Pedagógiai Program megvalósításával az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akikre jellemző:

- az összerendezett, harmonikus mozgás,
- a nyitott érdeklődés,
- a differenciált érzékelés és észlelés,
- a kialakult testséma, éntudat és téri tájékozottság,
- a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás, és feladattudat.
- együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

III.2. Óvodakép

A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám, boldog, örömteli, szabad, játékos, bizalmas óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez.

Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő.

Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, befogadás, közös programok, nyílt ünnepek alkalmával. Az Óvodában dolgozó óvodapedagógusok és alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket, és átlátják a nevelés távlati céljait is. Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére

támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembevevő óvodai nevelőmunkát végez.

Óvodánk az Alapító Okiratában és az Országos Óvodai Alapprogramban meghatározott alapvető óvodai funkciók ellátását valósítja meg, melyek a következők

- óvó, védő,
- szociális,
- nevelő és személyiségfejlesztő funkciók.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Ez alapján az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkorról, sokszínű, életkor specifikus tevékenységekről, kiemelten a játéktevékenységre.

Segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az egészséges életmód alakítása. **Egészségfejlesztési program**

Az **érzelmi, az erkölcsi és a közösségi** nevelés.

Az **anyanyelvi és értelmi fejlesztés** megvalósításán belül feladatunknak tekintjük a pszichikus funkciók és részképességek fejlesztését.

IV.1. Az egészséges életmód és a környezeti nevelés alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

- † a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- † rendszerszemléletre nevelés
- † fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elsegítése
- † érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- † optimista életszemlélet kialakítása
- † tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- † tolerancia és segítő életmód kialakítása

Cél:

. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába. Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása. Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonását

Az óvodapedagógus feladatai:

- † Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- † Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- † A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- † A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- a környezettudatos magatartás és viselkedés szokás és normarendszerének kialakítása
- A fenntarthatóságra nevelés

IV.1.1 Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű *a gyermek egészséges táplálása*. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító konyha kapcsolattartójával havonta történik egyeztetés az étlap összeállításáról, melyhez az ANTSZ ajánlását vesszük figyelembe. Az étlap összeállításánál figyelembe veszik, a különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentését, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzését. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs

(2) gyümölcs, zöldség,

(3) hús, hal, tojás,

(4) tej és tejtermék,

(5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodai ételmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (a család biztosítja).
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a *haszontalan ételek és italok étrendbe állítását*, így a különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztását, ezek csökkentését. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólafélét, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és ösztönözzék a gyermeket több alacsony zsírtartamú tejtermék: tej, tejföl, sajt, hal, stb. és baromfi (bőr nélkül), barna kenyér, és zöldségek, gyümölcsök, fogyasztására. Otthon is legyen rendszeres a fogmosás.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- A nevelési év során legalább 3 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával.
- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

IV.1.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért

Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi. A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

IV.1.3. Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai: Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükséglete szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk a természetes testközelség

meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ebben fokozottan figyelembe vesszük a gyermek igényeit, fejlődési szintjét a beszoktatástól kezdve az egész óvodai életben. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A gondozásra feladataira elegendő időt kell biztosítunk, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg, mellyel támogatjuk a gondozási teendők kultúrtartalmának közvetítését (Pl.: testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, megjelenés, környezet, étkezés).

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. *Ezekhez biztosítjuk az óvodai feltételeket, kialakítjuk és megtanítjuk a higiénéhez szükséges technikát: tisztálkodás, fogmosás, zsebkendőhasználat, fésülködés.*

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajka munkájához tartozik a

mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés, a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A Szakszolgálat logopédusával konzultál, aki hetente tart foglalkozásokat. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Szakértői Bizottság pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális pszichológiai terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

IV.1.4 Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei :

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan).

Alapelv: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön,

"talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.

- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Gyermeki vélemények arról, hogy kik dohányoznak, miért dohányoznak, hol dohányoznak: dohányzó felnőttek, dohányzó gyerekek, otthoni dohányzás, miért nem szabad a közlekedési eszközökön (vonat, autóbusz, villamos) dohányozni; vélemény arról, hogy sikerül-e a leszokás.
- Tapasztalatok gyűjtése arról, hogy miről ismerjük meg a dohányos embert: láttál-e már nagydohányos embert, aki gyakran rágyújt, köhög, cigarettát hord magánál, öngyújtója van, keresi a dohányzásra kijelölt helyet, engedélyt kér a rágyújtásra, sárga az ujja, a ruházatának dohány-szaga van, szájából dohányszag árad; mondj véleményt az ilyen helyzetről.
- Ismeretközlés, magyarázat arról, hogy a nem-dohányzókat törvény védi: mi a törvény, hogyan és kit kötelez a törvény, mi a megszegők büntetése, hol megengedett a dohányzás; mi célból alkották meg a nem dohányzókat védő törvényt; miért kell az embereket a dohányzástól megvédeni; az óvodában miért nem dohányoznak.
- Beszélgetés a dohányzási reklámokról: mi a reklám, hol láttál ilyet (tv, utca, aluljáró, közlekedési eszköz); milyen cigaretta reklámra emlékeztek, tudjátok-e mi van a reklámképek aljára ráírva ("A dohányzás ártalmas az egészségre"), gyűjtsetek cigaretta-reklámképeket és mondjátok el arról véleményeteket.
- Ismeretek összefoglalása a dohányzás ártalmairól: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszámoló és értékelés a környezetünkben tapasztalt dohányzásról: mit mondanak a dohányzók a dohányzásról, a káros hatásokról, a megszokásról, a lemondásról; miért mondják, hogy kár volt elkezdeni; szabad-e rájuk haragudni, mit kell tőlük kérni; hogyan kell kérni a felnőttektől a dohányzás mellőzését.
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A szabad beszélgetések mellett a szabadidő kitöltésének (nevelési lehetőségének) **hasznos és eredményes eleme**: a mesélés, a családokkal szervezett közös programok: családi délután, kirándulás, ünnepek, közös szervezések. Ezekben a példamutatás, célok megjelölése, stratégiák bemutatása, közösségi összefogás élménye, szervezetek tevékenységébe való bekapcsolódás

hatással lehet az egyéni és ezen túl a család, a gyermek egészségtudatos életmódjának megalapozására, fejlesztésére. A környezetünkben megvalósítandó egészségfenntartáshoz kapcsolódó programokról tájékoztatást nyújtunk. Támogatjuk a témában megjelenő ismeretterjesztő anyagok családokhoz és tágabb környezetükhöz való eljuttatását nyomtatott és online formában is.

IV.1.5. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához

vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik:

egy gyermek kényszerítése, vagy késztetése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha *gyermek bántalmaz gyermeket*. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését

veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

IV.1.6. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel

- az óvodai nevelési év, valamint
- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt

ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,

- a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az irodában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

IV.1.7. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Kulturáltan étkezik

Helyesen használja az evőeszközöket

Önállóan használja a vécét

Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít

Szükség szerint használja a zsebkendőt

Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja

Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne

Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri

IV.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

IV.2.1 A befogadás

Cél:

Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat ad.

Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, biztosítani a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél.

Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvónőkben.

IV.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás.

Az óvónők és szülők kapcsolatának kiépítése, az óvónő és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.

Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit.

Megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába. Megbeszéli az átadás, búcsúzás körülményeit is. Ezzel a szülők előkészítő munkáját támogatja.

A csoportvezető párok közösen készülnek az **új gyermekek fogadására**: a csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása.

A csoport feltöltése során a követi az alábbi sorrendet: először a bölcsődéből jövő gyerekeket fogadja. Utánuk érkeznek a családból jött gyerekek, hogy őket már egy nyugodtabb, összeszokottabb csoport tudja fogadni.

A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével.

A vegyes csoportba már járó gyermekeket felkészíti az újonnan érkezők fogadására. Az óvoda vonzóvá tételével minden kisgyermekkel érezteti, hogy várta már, és örül az érkezésének. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy **pozitív érzelmi hatások** ériék őket már az előzetes óvodalátogatásuk során is. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze az első pillanattól. Az „szülős beszoktatás” során a gyermek eddigi fejlődési jellemzőit megismeri, a szülő tájékoztatása alapján. Az elválást megkönnyíti azzal, hogy addig itt maradhat a biztonságot nyújtó hozzátartozó, amíg a körülmények ezt igénylik.

Szeretetteljes óvónői magatartással, fokozott törődéssel, az **egyéni bánásmód** érvényesítésével alakítja érzelmi kötődésüket. Engedi, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadjuk.

Barátságának elfogadtatása által az óvodai élet megkedveltetésére törekszik. Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek **beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti**. Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődéseknek segítségével a meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

A befogadás időszakában megfigyeli, hogy

- a gyermek miként fogadta el az új környezetet,
- hogyan reagált a szülőtől való elválásra,
- magára talált-e a játékban,
- hogyan alakult a kapcsolata az óvónővel,
- hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába,
- mi okozott számára örömet vagy nehézséget,
- hogyan reagált a társakra.

A megfigyeléseket írásban rögzíti.

IV.2.3. A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése

Cél:

Derűs, vidám, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott óvodai légkör és kapcsolatrendszer alakulása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♥ A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- ♥ A szociális érzékenység fejlesztése.
- ♥ Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.

A tevékenységek szervezésében **az óvoda a gyermek nyitottságára épít**. Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének. A közte és a gyerekek között létrejövő érzelmi kötődésre építve saját maga modell értékével hat és teremti meg a feltételeket a gyermekek között kialakuló őszinte, biztonságos, toleráns egymás mellett éléshez. Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze. Az intézmény összes **alkalmazottjával** mintát ad a kommunikációra, bánásmódra.

Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bányon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a

fejleszthetőség alapját képezi. A gyermekkel megéreztetni, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el, a **keresztény kulturális értékek figyelembevételével**. Kialakítja a társaikkal való **együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás** normáit. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. **Tevékenységek közben a példaadás által megtapasztalják, társaiknak hogyan tudnak mindegyik fél számára megfelelően, toleránsan támogatást nyújtani, mellyel alapozzák és alakítják az egymást segítő szemléletet, a toleráns, segítő életmód kialakítását, támogatják az egyenlő esélyek megteremtését, a másság elfogadását, az integrált nevelés megvalósítását.**

Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti. Az én tudat alakulását és az **én érvényesítő törekvést** segíti. A gyermek **önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét** fejleszti. A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kultúrált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja. **Értékorientáltan** alakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvónő által közvetített szabályokhoz, **a közösségi, a társadalmi, a társak által közvetített** értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez. A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. **Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát** alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.

A gyermekek **akaratát fejleszti** a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és társasjátékok versenyhelyzete során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt. A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja. A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén. **Mindezekkel támogatjuk a gyermek reális önértékelésének kialakulását. A tevékenységek közben megélt humánus, gyermekközpontú megoldási módokhoz kapcsolódó érzelmek segítik, hogy optimista jövőképe alakuljon.** Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi (pl. nehezen szocializálható, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek).

Megismerteti a gyermekekkel a lakóhely szűkebb és tágabb környezetét, **a település, ország történetét, jeles eseményeit az életkori sajátosságok figyelembevételével, mely a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.** A pedagógus támogatja és segíti a gyermeket, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére, megóvására, tiszteletére. **Feladatunk, hogy óvodánk működése a fenntarthatóságot kövesse, mutasson példát a jövő alapjainak megteremtésére.**

IV.2.3. Az értékelés és jutalmazás:

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkotó tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, és az 5 évesek esetében a DIFER alapmérés.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású.

IV.2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.

Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.

A csoport kialakult szokásrendszerét betartja

Önbizalma megfelelő.

Feladat és szabálytudata kialakult

Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik

Az udvariassági formák betartásával kommunikál

Tiszteli, becsüli szülőföldjét.

IV.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

IV.3.1. Cél:

Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermekek megismerkedése természeti és társadalmi környezetükkel, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban, fejlődnek értelmi és anyanyelvi képességei. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik. Cél az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai:

- ☐ érzékelés, észlelés,
- ☐ emlékezet,
- ☐ gondolkodás.
- ☐ beszéd és kommunikáció-fejlesztés.

Minél **több érzékszervre ható tapasztalatszerzést**, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek **természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben** való megfigyelésére és gyakorlásra. Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.

Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket.

Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával megalapozza a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit.

A problémák változatos megfogalmazásával az egyéni válasz keresésére ösztönöz, mellyel a szabad önkifejezés (a kreativitás: érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás) lehetőségét teremti meg.

Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben:

- Beszédszerve ügyesedik
- Beszédkedve erősödik
- Hallás, beszédhallása fejlődik
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül
- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.
- Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek-válaszoknak

A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.

Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek **érzelmileg biztonságban érezzék magukat és** szívesen, bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.

A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédiai, pszichológiai szakemberhez irányítja.

IV.3.2.A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.

Probléma helyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik

Képes időrendiséget felállítani

Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni

Képről mondatokban beszél

Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.

Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani

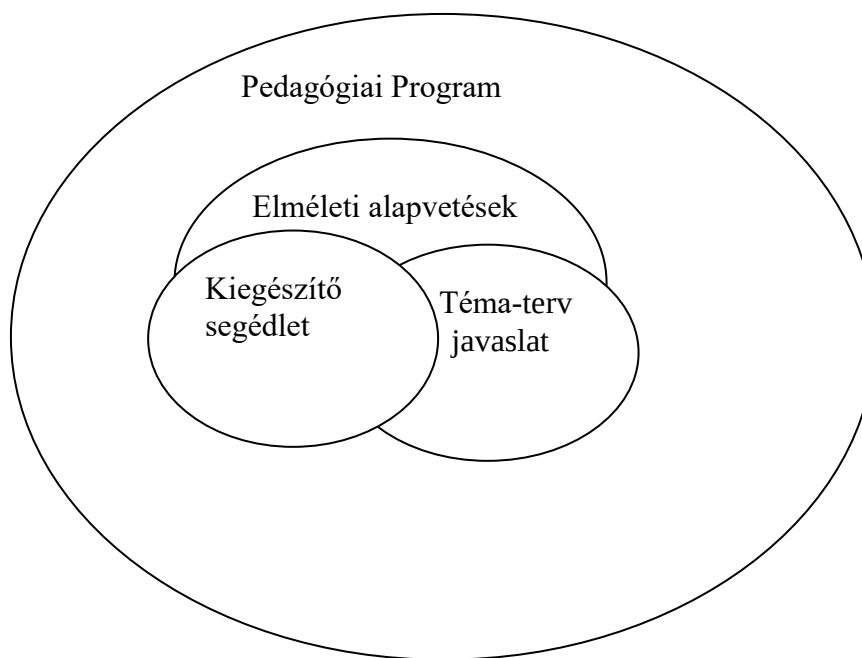
Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését

Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Az alapvető célkitűzést és feladatrendszert a következő tevékenységrendszerben valósítjuk meg: játék, vers, mese, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás kézimunka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, a munka jellegű tevékenységek és a tanulás.

A Kompetencia alapú óvodai programcsomag és a Pedagógiai Programunk kapcsolatrendszere:

Ebben a tevékenységrendszerben kiemelt szerepet szánunk a semmi mással nem helyettesíthető játéknak. A gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, aktivitását felhasználjuk a szervezett tevékenységek során.

V.1. A játék

Cél:

Az örömteli játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségfejlődésének, pszichikumának, kreativitásának, és a differenciált képességfejlesztésének megvalósulása.

Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarat tulajdonságai, érzelmi viszonyulásaik, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit. A légkör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot terem, **melyben a gyerekek érzelmileg és fizikálisan is biztonságban érzik magukat.** A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és ideiglenes **játszóhelyeket.** Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra. A mozgásos és a nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat”, hogy a játszócsoporthoz igényeik szerint elkülönülhessenek.

A napirend keretein belül biztosítja a hosszantartó és **zavartalan játékidőt.** Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékidőt.

A tartalmas és fejlesztő **játékeszközöket** a csoportok összetételéhez és igényeihez mérten (a költségvetésben tervezettek szerint) pótolja, bővíti, cseréli, karbantartja. A gyermekek igényeinek megfigyelése, valamint a fejlesztő feladatok tervezése alapján a csoportonkénti átgondolásával, választja ki a játékeszközöket. Az esztétikai és minőségi igény mellett a fejlesztő, motiváló hatást is figyelembe veszi. Biztosítja a különböző játékformák feltételeit: gyakorló-, szimbólikus-szerep, konstruáló, kreatív tevékenységet.

A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetőek és elérhetőek legyenek a gyermekek számára, és keltsék fel érdeklődésüket.

Jó **szokásrendszer** kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával megteremti a nyugodt, derűs, szeretetteljes, bizalmas hangulatot.

A játékkedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket szervez, kihasználja az óvoda, a város, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.

A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott **tapasztalatait és élményeit** is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében.

Az együttjátszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti. A játék továbbfejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket.

Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoporthoz nem képes önállóan megoldani.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra késztető megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

Képes szerepvállalásra.

Képes elfogadni játszótársai elgondolásait.

Játéka elmélyült kitartó.

Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.

Játékeszközökre vigyáz.

V.2. Verselés, mesélés

Cél:

Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.

A mesélés pihentet, szórakoztat, az anyanyelv közegén át hat, emberi kapcsolatokra tanít, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásával oldja a szorongást.

Az óvodapedagógus feladatai:

Fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi, dajkai hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, magyar gyermekköltészet, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van az óvodás gyermek életében. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Bemutatását, megismertetését, feldolgozását képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel is támogatjuk.

A többszöri meghallgatás után a gyermekekkel a mesét bábozással, a dramatizálás eszközeivel is feldolgozza, melyben bővül szókincsük és kifejezőmódjuk. Ezek segítenek feltárni a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A bábokkal való ismerkedéskor rövid, párbeszédes jeleneteket mutat be. Később a bábok számát, jelenetek időtartamát növeli. Eleinte a kicsiknek paraván nélkül bábozik. A nagyobbakkal minden adandó alkalmat felhasznál a kiolvasók, versek ismételtetésére. Az új verseket a gyermekek élményeihez kapcsolja. Ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A mesék, versek cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezi. Mese, vers tevékenységeket naponta szervez. Az élményszerű befogadáshoz megteremti a szükséges nyugalmat, megfelelő biztonságos érzelmi hangulatot. A

mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolja. A versek mondogatását spontán helyzetekhez, emlékezetes élmény együttesekhez fűzi az utánzási, ismétlési kedvet felkeltve. A verset, mint egészet mindig az elejétől a végéig mondja el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál.

Könyvtárlátogatást szervez: az ismeretszerzés lehetséges formájának megismerése a könyv mint érték, a helyes viselkedésformák elsajátítására.

Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat az alábbi szempontok szerint:

3-4 éveseknek rövid állatmesék, láncmesék. A versanyag zömét a népi mondókák alkotják, ezek közül is ölbeli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei.

4-5 éves korú gyermekeknek egyszerűbb tündérmesék, hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék. A népi mondókák, halandzsza szövegek, kiolvasók alkotják a nagyobb részt. Ezen kívül vidám humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei.

5-6-7 éves korra már kialakul a mesére való beállítódás, a kettős tudat. Így a klasszikus tündérmesék, cselekmény dús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realiztikus, tréfás mesék, meseregények kerülnek előtérbe. A versanyagot gazdagítják a népi mondókák, kiolvasók mellett a lírai versek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Szívesen mondogat verseket, mondókákat, hallgat mesét.

Szívesen mesél, bábozik, dramatizál.

Képről mondatokban beszél.

Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.

Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.

Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatai érthető kifejezését.

A képességfejlesztés lehetőségei a vers és mesehallgatás alkalmain

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	VERBÁLIS	TESTI
Érzelmi biztonságuk kialakítása, érzelmi életük gazdagítása, igazságérzet kialakítása. kapcsolatteremtő képesség.	Belső képi világuk, fantázia, reprodukció készség mese megértése, időrendiség, Testrészek ismerete, testséma fejlesztése, dominancia	Mozgásos észlelés, tapintásos észlelés, hallás, hangészlelés, auditív emlékezet, beszédritmus,. Beszédkedv felébresztése, artikulációs tisztaság, beszédkészség, nyelvi kifejezőkészség, beszédkultúra, pantomimika. Nonverbális készségek	Ritmusérzék, auditív ritmus egyensúlyérzék, finommotoros tevékenység: beszéd és mozgás összekapcsolása

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

„Az éneklés az öröm forrása, kedvelt, önfeledt tevékenység, és hogy részt vállaljon a teljes személyiség formálásból” (Kodály).

Örömteli élményekben, gazdag tevékenységekben a zenei – érdeklődés, anyanyelv, ízlés kialakulása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Népi játékok és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználásával fejleszti a ritmust, éneklést, hallást, mozgást.

♪ Az éneklési készség, ritmusérzék, hallásfejlesztés, harmonikus mozgás, zenei alkotó fantázia fejlesztése.

♪ A népdalok, népi játékok által a hagyományokat megismerteti, továbbélését segíti.

♪ Jó példát mutat a gyermekeknek a tiszta, szép énekléssel és szövegkiejtéssel.

Ügyel, hogy a dalanyag a gyermekek értelmi és fizikai adottságainak megfelelő, kis **hangterjedelmű** c-c' magasságú legyen.

Buzdítja, bátorítja a gyermekeket az egyéni, önálló éneklésre is.

Az **egyenletes lüktetés** megéreztetését kiscsoportos korban elkezdheti egyszerű, utánzó mozdulatok folyamatos ismételtetésével.

A **dalok ritmusát** kiemeli, erre épül a motívum hangsúly megéreztetése.

Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.

Ritmus visszhang játék.

Gyors-lassú tempó érzékeltetése és kifejezése.

Megismerteti a gyermekeket néhány egyszerű ritmushangszer használatával.

Hallás fejlesztés: Magas és mély hang közti különbség felismerése és kifejezése.

Halk és hangos közti különbség felismerése és kifejezése.

Hangszín felismerés: a környezete tárgyainak, zörejeinek felismerése. Belső hallás fejlesztése:

Dallam felismerés (dúdolásról, hangszerről).

Dallambújtatás

Harmonikus mozgás fejlesztése

Térformák alakítása. Egyszerű tánc mozdulatok elsajátítása (pl.: forgás, guggolás, taps, sarokkoppantás, egy lépéses csárdás).

Átbújás, szűkülő-bővülő kör, sorgyarapodó, páros játékok, utánzások.

Zenei alkotó fantázia fejlesztése

Kérdés-felelet játék.

Énekelve beszélgetés.

Énekelve, ritmizálva köszönés.

Ismert mondókára, versre dallam kitalálása.

Az egyszemélyes játékhelyzettel felkelti a gyermek **éneklési kedvét**.

A nagy teret igénylő énekes játékokat az 5-6-7 éves korú gyermekek számára heti 1 alkalommal kötött jelleggel szervezi a tornaszobában, a többi korosztálynak kötetlenül a csoportszobában vagy udvaron. A zenei nevelést szorosan kapcsolja az óvodai élet minden területéhez.

A **jeles napokat, ünnepeket** a kapcsolódó mondókákkal, dalok éneklésével (Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang, Húsvét, Március 15) feleleveníti.

Természeti és társadalmi eseményekhez kapcsolódó népszokások dalainak, játékainak felelevenítése.

Zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.

Tud dallamot, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.

Tud társaival térformákat alakítani.

A zenei fogalmakat ismeri és alkalmazza.

Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, tudja mindkettőt a dalból kiemelni.

Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kíséni.

Képességfejlesztés lehetőségei az ének, zene, énekes játék tevékenységében

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	VERBÁLIS	TESTI
Zenehallgatás – befogadás, zenei ízlés, népi hagyományok ápolása, ismerkedés a klasszikus zenével a szép, - mint esztétikai élmény egymáshoz való pozitív viszony érzelmi élet gazdagodjon. Alkalmazkodó képesség, együttműködő készség, közösségi érzés.	Auditív memória, belső hallás, vizuális memória, dallam felismerés hangszerről, énekhangról, dallamvisszhang. Zenei érdeklődés, téri tájékozódás – keresztcsatornák, zenei kreativitás, zenei improvizáció, pontos szövegkiejtés, tiszta éneklés és artikuláció. Testséma, testrészek	Hangszín felismerés: zörejhangok, különböző hangú tárgyakkal halk hangos felismerés, magas – mély hang érzékelése, megkülönböztetése, felismerése, ritmusérzék, egyenletes lüktetés, környezet hangjainak megfigyelése	Mozgáskultúra fejlesztés, mondóka, játékos mozgással, egyenletes lüktetés, különböző mozgásformákkal, ritmustartás, ritmustapsolás, ritmushangszerek megismerése, mondóka ritmusa, nagy mozgások fejlesztése: gyors – lassú mozgások, egyensúlyérzék és finommotorika

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység

Cél:

A gyermeki személyiség fejlesztése népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel. Jókedvvel végzett tevékenység közben óvodásainkban a külső világot megismerő képesség, az ebben való tájékozódás, intellektuális látás, kreativitás, befogadó képesség kialakulása. Képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló, és rendező képességük, színeképzetük, esztétikai érzékenységük és igényességük, finom-motorikájuk fejlődése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Megismerteti a különféle **anyagokat, eszközöket, technikai eljárásokat**, hogy ha ezekben gyakorlottá válnak, tudjanak a tartalomra figyelni (képzelet, fantázia, egyéni érzelmek, egyéni kifejezőmód).

Lehetőséget ad a gyermekeknek önálló új technikát is kitalálni, alkalmazni. **A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.** Az örömmel, játékosan végzett vizuális tevékenységet úgy biztosítja, hogy a gyermekektől a cselekvést és nem az eredményt várja, értékeli. Ugyanakkor figyelembe veszi, hogy a rajzzal közöl valamit.

Biztosítja a megfelelő körülményeket: állandó hely, a gyermek által bármikor elérhető eszközök, anyagok, jó légkör. Tiszteletben tartja az egyéni fejlődésük útját, tempóját, sikerélményhez juttatja őket. **Az alkotások bemutatásakor érzelmi biztonságot teremt, értékelésével további önkifejezésre, tevékenységre motivál.**

Eszközt, anyagot, témaválasztási lehetőséget kínál, mely a gyermek érzelmi beállítódására, kötődésére, környezetismereti témára épül a cselekvés öröme érdekében.

Szervezeti forma megválasztásával a rugalmasság, folyamatosság elvét alkalmazza.

Biztosítja az alkotás lehetőségét az egész nap folyamán. **Esztétikus tárgyi környezetet biztosít műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Ezek fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.**

Nagyobb gyermekkel kiállítás - tárlatlátogatást szervez. **Törekszik a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.**

Javasolt technikák:

- Zsírkréta, kréta, ceruzarajz, olvasztott kréta, aszfaltkréta
- Festés: vastag, vékony ecsettel, ujjával, egyéb eszközökkel
- Zsírkrétarajz után festés (vegyes technika)
- Nyomatok agyagba, gyurmába (termések, tárgyak)
- Nyomatok dúccal (krumpli, dugó, termés, stb.)
- Előhívó, satírozó játék (falevél, fonal, ragasztás papírból, textilből előzetesen)

- ✎ Tépés, majd vágás (vegyesen is)
- ✎ Papírbatkolás (gyertya használata)
- ✎ Festés hullámpapírra
- ✎ Hullámpapírok ragasztása
- ✎ Varrás hullámpapírra vastag fonallal — Hajtogatás, képi elrendezés ragasztással
- ✎ Vágás, hajtogatás díszítése nyomattal, rajzzal, festéssel (karkötő, ház stb.)
- ✎ Téri elrendezés utólagos ragasztással (elé, fölé, mögé, gyermekrajzokból is)
- ✎ Fonalhúzás (festett fonal kihúzása)
- ✎ „Csomagolás” (papírral, fonallal bevonás)
- ✎ Testek felületének díszítése (dobozok, hengerek, faépítők stb.)
- ✎ Festés üvegre, textilre, gipszre, fára, kőre
- ✎ Fonalragasztás síkon képi jelleggel
- ✎ Papírcsík hajlítással térbeli formák alakítása
- ✎ Kész képeken vágással (ajtó ablaknyitás)
- ✎ Mintázás nemcsak agyagból, gyurmából, hanem más képlékeny anyagból (szalma, újság, krepp)
- ✎ Mozaik
- ✎ Montázs, kollázs
- ✎ Viaszkarc
- ✎ „Fénymásolás” (zsírkréta satírozás, ceruza)
- ✎ Monotíпия
- ✎ Papírmetszet
- ✎ Fóliadomborítás, karcolás
- ✎ -Fűzések, szövések különböző eszközök felhasználásával (termések termények növények)
- ✎ Kézműves technikák gyakorlása (decupage)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.

Helyes ceruzafogás és eszközhasználat jellemzi.

Ábrázolása változatos szín és forma használatot, tagoltságot mutat.

Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.

Részt vesz játék -, kellék -, ajándékkészítésben.

Téralakításra , építésre képes.

Tud különféle technikákkal alkotni, anyagot, témát választani.

Igény az alkotásra, önkifejezésre, környezetalakításra és befogadásra.

Képességfejlesztés lehetőségei a rajzolás, a mintázás, kézimunka tevékenységeiben

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	VERBÁLIS	TESTI
Akarati tulajdonságok, igényesség, szép iránti fogékonyság, esztétikai érzelmek, frusztráció. Önismeret, önértékelés, önbizalom, testséma, testrészek, keresztcsatornák, pozitív énkép, önfogadás, alkalmazkodási készség.	Alaklátás, formaállandóság, rajzi kifejezőképesség, emlékezet, fantázia, alkotóképeség, észlelőképeség, formák, arányok, méretek, színek, színharmóniák, színárnyalatok. Formaérzék, formaismeret, formaképzés, színérzék, díszítő érzék, irányérzék, mozgásos észlelés rész – egész látás, tapintás, észlelés, megfigyelőképeség, vizuális memória, ritmus, összehasonlítás, szétválasztás, csoportosítás, téri tájékozódás síkban, térbeli alakzatok felismerése, létrehozása.	Fogalomrendszer, szókincsbővítés Időviszonyok Tárgyi megnevezések Testfogalom verbális fejlesztése Rajzi kifejezőkészség komplex fejlesztése	Egyensúlyérzék, Finommotorika, kézügyesség. Helyes eszközfogás, ülés, testtartás Nagymozgások szem – kéz, szem – láb koordinációja, mozgás feletti kontroll, mozgás tudatos irányítása, szemmozgás, szemfixáció.

V.5. Mozgás

Cél:

Az egészséges életmód, a rendszeres testedzés szokásrendszerének, a testi-lelki harmónia kialakulása, a társra figyelés, az alapvető testi képességek és mozgáskészségek (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgás) és **pszichomotoros képességek** fejlődése, a mozgás megkedvelése különös tekintettel a természetes mozgásokra, és koordinációra.

A mozgásos tevékenységek körülményeinek alakításával biztonságos környezetet teremtése. Értékelésben segíteni a gyermek pozitív énképének alakulását, támogatni a további motiváltság alakulását a mozgásos tevékenységek irányába.

Az óvodapedagógus feladatai:

- † Fizikai állóképesség, erőnlét és koordináció fejlesztése.
- † Nagy- és finommozgások, testséma, téri tájékozódás és egyensúlyfejlesztés.
- † Laterális dominancia fejlesztése.

Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó illetve azt kiegészítő szerepű mozgásokat gyakoroltat.

Probléma megoldást erősíti mozgással végzett feladatmegoldásokkal.

A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti.

Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást előkészíti.

A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat.

A tornával és mozgásos játékokkal fejleszti a gyermekek **természetes mozgását, valamint testi képességeiket** (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció). Pozitív irányba befolyásolja a mozgás által a gyermek teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítő képességét. A mozgásos tevékenységek során segíti a **térben való tájékozódást**, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodó képesség, valamint a személyiség akarat tényezőinek alakulását.

A mozgásos lehetőségeknek teret biztosít teremben és szabad levegőn egyaránt.

Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást szervez az óvoda /iskola tornatermében, udvaron.

Zenés tornát, sétákat, kirándulásokat (5-7 évesekkel) szervez.

Differenciált feladatadással lehetőséget teremt arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre, kellő aktivitást és terhelést biztosít. A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt kerüli.

Az életkorhoz az alábbi szempontok szerint a mozgásanyagot összeállítja.

Járás, mászás, futás, ugrás, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás.

Gimnasztika és talajtorna elemek.

Sokszínű, változatos testnevelési játékok.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Szeret mozogni, kitartó.

Tud ütemtartással járni.

Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.

Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.

Versenyjátékokban betartja a szabályokat.

Tud helyben labdát pattogatni.

Kezdeményez mozgásos játékokat.

Sportmozgások alapelemeit ismeri.

Képességfejlesztés lehetőségei a mozgástevékenység terén

TESTI	ÉRZELMI - SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	KOMMUNIKÁCIÓS
Erő, ügyesség, összerendezett mozgás, egyensúlyérzék. Finommotorika, állóképesség, mozgásigény, nagymozgások, szem – kéz koordináció.	Aktivitás, érzelmi motiváltság erősítése, kitartás, szabálytudat, nehézségek leküzdése. Közösségi magatartás, kudarc elismerése, önbizalom, önértékelés, testfogalom, testséma, testrészek és funkcióik megismerése, oldaliság, a törzs függőleges zónájának kialakítása, önmaga felismerése (tükör).	Térérzékelés, téri irányok és viszonyok, alak, forma, szín, méret megismerése, keresztcsatornák, vizuális, tapintásos, hallásos. Vizuális időrendiség és ritmus, vizuális diszharmonia.	Tárgyak testrészek megnevezése, téri irányok viszonyok megnevezése, méret, hasonlóság, különbözőség megnevezése, mozgással és a testsémával kapcsolatos szavak gyakorlása.

V.6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalat szerzése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formái, mennyiségi viszonyairól. Életkoruknak megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez, **eligazodáshoz, tájékozódáshoz. Ismerje meg szűkebb és tágabb szülőföldjét, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit. Alakuljon ki a gyermekben ezek szeretete és védelmének igénye.** A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alaki, nagyság- és térbeli viszonyok. Ismereteit tevékenységekben alkalmazza.

Környezetvédelmi elveink:

- ♥ Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak!
- ♥ Óvják a környezet, természet kincseit! (víz, levegő, föld)
- ♥ Ne szemeteljenek! - A szelektív hulladékgyűjtést alapvető értéknek tekintsék!
- ♥ Vigyázzanak a környezetük tisztaságára! A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☐ Elősegíti az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, a természet védelmét, a környezettudatos magatartás megalapozását.
- ☐ A környezettel való ismerkedés közben fejleszti a gyermekek beszédmegértő, és nyelvi kifejezőkészségét, értelmi képességeit.
- ☐ A környezet megismerése közben tapasztalatokat nyújt a tér- és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban.
- ☐ Elegendő alkalmat, időt, helyet biztosít a biztonságos életvitel szokásainak kialakításához.
- ☐ Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A tervezés során figyelembe veszi a négy őselemet: Tűz-Víz-Föld-Levegő és a helyi adottságokat, lehetőségeket, évszak változásait, ünnepeket.

Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékokat szervez az alábbi témakörökről:

Évszakok, természet változásai, időjárás, öltözködés, színek. Hét napjai, napszakok. Növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek. Test. Közlekedés. Család. Foglalkozások. Fizikai jelenségek. **Közvetlen és tágabb környezet: Körös-Maros Nemzeti**

Park lehetőségei: községünk határánál kezdődő nemzeti park erdeiben, mezőin, pusztáin, vízpartjaihoz kapcsolódóan szervezünk ismeretszerző kirándulásokat növényvilág, állatvilág, emberi tevékenység megfigyelésére, az illetékes szakemberek bevonásával. Ezekre a helyekre az egészséges életmód megalapozásaként lehetőség szerint kerékpáros illetve gyalogos közlekedést szervezünk. Egyéb szervezett kirándulások hazánkban.

A tárgyak, személyek összehasonlítása tulajdonság szerint. Halmazalkotás, ítéletek, nyitott mondatok, relációk, mérhető tulajdonságok, rendezés, sorozatok.

Számfogalom előkészítése: összemérés (mennyiségek, halmazok), természetes szám képzeteinek kialakítása (tőszám, sorszám). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel.

Tapasztalatok a geometria köréből, építés. Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.

Az anyagokkal való ismerkedés folyamán tudatosítjuk a gyerekekben, Földünk kiszolgáltatottságát az emberi tevékenységek következményeinek. Ezzel kapcsolatban a felelősség megalapozásának részeként megtanulják a környezetünkben megvalósítható szelektív hulladékgyűjtés lehetőségét, az értékek, kincsek: mint energia, víz, levegő, természeti környezet, stb. csak szükséges felhasználását, ennek felelősségét.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.

Ismeri a színeket, azok árnyalatait.

Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakcímét, testvérei és szülei nevét, születési helyét, idejét.

Ismeri, betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, ismeri a közelben lévő közintézményeket.

A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyi.

Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobb, többet, kevesebbet létrehozni.

Helyesen használja a tő és sorszámneveket.

Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelölő névutókat.

Képességfejlesztés lehetőségei a külső világ tevékeny megismerése során

TESTI	ÉRZELMI - SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	KOMMUNIKÁCIÓS
Egyensúlyérzék, finommotorika, nagymozgások, szem – kéz, szem – láb koordináció. Manipulációs készség, gyors reagálás.	A természethez való pozitív érzelmi viszony szülőföld, emberek, a táj szeretetére nevelés, tárgyi kultúra értékeinek szeretete, védelme. Feladattudat, szabálytudat, kitartás, türelem, ítélőképesség, kapcsolatteremtő képesség, közösségi érzés, szociabilitás, másokkal való kapcsolat igénye, testséma, önmaga felismerése. Intellektuális érzelmek, együttműködési készség, feladattartás, önálló feladatmegoldás.	Érzékelés, íz érzék, térérzékelés, idő érzékelés, érzékszervi működés. Figyelem – koncentrált, - szándékos: Formaalakítás, hallási érzékelés, szem fixációs működése, tapintásos érzékelés. Téri helyzetek, cselekvések, színek, irányok, formák, tulajdonságok, méretek felismerése. Fogalomalkotás, számfogalom, számolási készség, problémamegoldó gondolkodás Szándékos figyelem Problémakezelés Analizáló-szintetizáló készség fejlesztése	Beszédkultúra, kérdéskultúra, kifejezőkészség, magabiztos tudatos kreatív önkifejezés. Választékos nyelvi eszközökben gazdag, kultúrált stílus különböző kommunikációs helyzetekben. Beszédbátorság erősítése, beszédtechnika fejlesztése, szövegértés, kialakítása szövegalkotási kedv felkeltése Kommunikációs igény motiválása. Szókincsbővítés, tiszta artikuláció fejlesztése, verbális fejlesztés, testrészek neve.

V.7. A munka jellegű tevékenységek

Cél:

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

Nyugodt légkört biztosít, hogy kitartással végezhessek el a tevékenységeket.

Állandó megerősítéssel a **munkához való pozitív viszonyt alakít ki**, mely során megtanulják tisztelni a munkát végző embert.

Megéretteti a gyermekekkel, hogy a munka felelősségteljes feladat, melynek eredménye van.

Megismerteti a külső világ tevékeny megismerése által kínált tevékenységek, kísérletek során alkalmazott eszközök balesetmentes használatát. (szőlőprés, paradicsompasszírozó, szűrők, reszelő, kések, tölcsérek stb.)

A kísérletek során alkalmazott elektromos eszközök bemutatását, használatát dajkai segítséggel kellő körültekintéssel szervezi meg.

Ügyel arra, hogy ne jelentsen terhet, feleljen meg az egyéni fejlettségi szintnek.

Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására.

Arra neveli a gyermekeket, hogy változó körülmények között is képesek legyenek alkalmazni ismert munkafogásokat.

Fejleszti az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.

Méretben és minőségben olyan **eszközöket biztosít**, amelyek megfelelnek az óvodás gyermekek igényeinek.

A gyermeket a **saját személyükkel kapcsolatos** teendőkkel ismerteti meg: testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, majd a társakért végzett tevékenységek önként vállalását vezeti be.

A **naposi munkát** (5-6-7 éves korban) figyelemmel kíséri. A napos feladatait (déli terítés), melyet középső csoportban önkéntesen vállalhatnak, nagyoknál naposi tábla alapján, megismerteti.

A gyermeket **alkalomszerű munkákkal** bízza meg fejlettségétől függően:

Eszközök előkészítése, elrakása, teremrendezés, eszközkészítés, javítás, növénygondozás, seprés, gereblyezés, lombgyűjtés, locsolás, hólapátolás.

A tevékenységek jellemzői óvodáskor végére:

Ügyel saját személye és környezete rendjére.

Munkatevékenységében kitartó.

Szívesen vállal munka jellegű megbízatásokat.

A munkavégzésnél használt eszközöket elrakja.

Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg.

Étkezés után a saját edényeit elrakja.

Részt vesz teremrendezésben, ágyazásban.

V.8. Tanulás

Cél:

A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése, támogató környezet megteremtésével, és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai:

Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlétkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása.

Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, a kutatás, problémamegoldás, felfedezés örömeivel.

A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt. A tervezett tanulási tevékenységet a négy őselem köré szervezi, de tartalma az évszakok változásait követi, a megfigyelhető természeti és társadalmi jelenségeket, eseményeket, az ünnepek sajátosságait, az óvodai élet hagyományait, aktualitásokat.

Projektelemek, téma-hetek alkalmazásával komplex ismereteket nyújt, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.

Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikro csoportos, illetve kooperatív technikákat alkalmaz.

A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a **szokásrendszer kialakítása**, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása.

A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvónő megválasztja, differenciáltan alkalmazza.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az egyszerű feladatokat megérti.

Ha a helyzet megkívánja, kivárja amíg rákerül a sor.

Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.

Feladatai végrehajtásában kitartó.

Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.

Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

V.9. Drámajáték, mint módszer a tanulás folyamatában:

Célja: A kompetencia alapú nevelés fő célja, hogy a gyerekek pontosan tudják kifejezni magukat, erősödjön empátiás képességük, finomodjon esztétikai érzékenységük, értsék, szeressék, óvják, tiszteljék a Világot amiben élnek.

A drámajátékok részt vállálnak önmaguk és a világ mélyebb megismerésében, megértésében.

Saját lényüket nem termelő és fogyasztó „gépként”, hanem érző, önálló gondolkodásra képes, magukat föl vállaló Emberként élik meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

A drámajátékokat demokratikus vezetési módon vezesse végig. Nem lehet indokolatlan visszautasítás, megválaszolatlan kérdés. A legfontosabb játékvezetői tulajdonság leginkább a jó megfigyelés, kérdezni tudás, rugalmasság, következetesség, empátia, gyermekismeret, hitelesség, nyitottság, elfogadás, kreativitás.

A játéktér és a játékidő megfelelő biztosítása, a játékokhoz a megfelelő csoportlétszám kialakítása (érdemes több alkalommal több kiscsoportban játszani néhány játékot, főleg ha új játék bevezetéséről van szó), a játékok igény szerinti ismétlése.

A gyermekcsoport érettségi szintjéhez való alkalmazkodás, a játékok kreatív átformálása szintén a csoport vagy a témához való kapcsolódás által.

Az életkori sajátosságok, vagyis mikor és mit...

A program lehetőséget nyújt a képességeket fejlesztő játékokra, és a komplex drámafoglalkozásokra is. Az őselemek biztosságot, kiszámíthatóságot, egységérzetet adnak, ami jó meder a hétköznapi életben. Természetesen minden körülmények között figyelembe kell venni játékválasztásnál a gyerekcsoport életkorát, létszámát, képességét...

- 3 éves korban - azonosuláson, utánzáson alapuló élményjátékok

- ismerkedési és szeretet játékok a társas kapcsolatok erősítésére

- 4 éves korban - fantáziát fejlesztő játékok
 - (a fentiek is) - egyszerűbb, együttműködést kialakító játékok
 - egyszerűbb koncentrációs játékok

- 5-7 éves korban - kommunikációt és metakommunikációt fejlesztő játékok
 - (fentiek is) - kreativitást, kifejezőkészséget fejlesztő játékok
 - koncentrációt, emlékezetet fejlesztő játékok
 - ön- és társismeretet fejlesztő játékok
 - empátiát fejlesztő játékok
 - szerepjátékok, mesejátékok másképpen

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Korának és képességeinek megfelelő értelmi és érzelmi intelligencia.

Megfelelő szocializáció, szabálytudat, ön- és társselfogadás.

Kreatív, gazdag fantázia, empatikus attitűd, jó kifejezőkészség, kommunikáció.

Kitartó, elmélyült a játékokban és feladataiban.

Kíváncsi és érdeklődő a körülötte lévő környezet iránt.

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Gabnai Katalin: Drámajátékok

Kaposi György: Játékkönyv

Lélek, Játék, Nevelés- Szöveggyűjtemény a dramatikus nevelés tárgyköréből

Színház és dráma a tanításban

Dráma a tanulás szolgálatában

Drámajátékok óvodáskorban

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

VI.1. Személyi feltételek

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét emberi értékeiket.

Az **ideális óvodapedagógus** az alapvető **humanista értékek** hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Fontos a „belső” és a „külső” összhangja, az érzések, gondolatok és a viselkedés „kongruenciája” (megfelelése). Ez biztosítja a nevelői magatartási megnyilvánulások **hitelességét**.

A nevelőtestület **közös értéknek** fogadja el, a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyerek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési – önfejlesztési igényt.

Ezeket túl meghatározó személyiségjegye kell, hogy legyen a **demokratikus nevelési stílus**, amely ösztönzi a gyerekek kezdeményezéseit, messzemenően figyelembe veszi szükségleteiket. Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalom teli, barátságos, melyre jellemző a csoport érzelmi kiegyensúlyozottsága, a közepes vagy alacsony zajszint, az elmélyült játék, figyelmes viselkedés.

Az óvónő bánásmódja, az eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája a gyerekek egymás közötti kapcsolatában mintát jelent. Az, hogy az adott helyzetben mi tűnik a leginkább megfelelőnek, a tevékenység tartalma, a gyerekek életkora és sajátosságai, eddigi tapasztalatai és elképzelései alapján alakítja ki.

Az óvodába érkező gyermekek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvónők folyamatos önképzése, továbbképzése, önálló tanulása. Ennek megvalósítását szolgálja az óvónők továbbtanulási terve, és a továbbképzési tervek, melyek az évenként elkészítendő munkaterv részét képezik.

Célunk a program megvalósítását segítő szakvizsgák, további szakképesítések megszerzése (fejlesztőpedagógus, beszédfejlesztő, egyéb mentorok). Az óvónőképző főiskolák, a Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, a Pedagógiai Szakmai Szolgáltatók által meghirdetett szakmai programokon, előadásokon, továbbképzéseken, konferenciákon, országos szervezésű rendezvényeken való részvétel.

A nevelőtestület belső továbbképzéseit az előzőekben felsorolt óvodapedagógiai témájú rendezvényeken hallott, tapasztalt szakmai információkra építjük, egyéni érdeklődés, felajánlás és a nevelőtestület igénye alapján.

Az óvodánkban folyó belső továbbképzések alapját a bemutató foglalkozások, a beszámolók, a munkaközösségi foglalkozások adják, ezek szintén részét képezik az éves munkatervnek, és segítik az óvodapedagógiai változásokkal történő lépéstartást.

Fontos a nevelőtestület önálló alkotó óvodapedagógiai munkájának segítése és értékes szakmai ötletek közkinccsé tétele, valamint az új kolléganők óvodánk közösségébe való beilleszkedésének támogatása.

A bemutató foglalkozásokon való részvételi lehetőség igény és érdeklődés szerint, kölcsönös betekintési alkalmat ad egymás nevelőmunkájába.

A dajkai munka szerepváltása csak az óvodapedagógusi munka szerepváltásának kontextusában értelmezhető.

Munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik, egyértelműen elkülönítjük mely esetben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.

A dajka kompetens szerepkört tölt be:

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során;
- a gyermekekről kapott információk felettesei felé való továbbításában;
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében;
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében;
- minden olyan esetben, amikor felettesei – óvodavezető, óvodapedagógus - feladatokkal bízzák meg;
- saját szak- és önképzésében;
- megszerzett szakmai ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében;
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában;
- saját élményű tapasztalatainak átadásában;
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében;
- lelki egészségének védelmében.

A dajka segítő szerepkört tölt be

- az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében;
- az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során;
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán;
- az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében;
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában;
- a gyerekek tehetséggondozásában;

– a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során;

Az **alkalmazotti közösség** tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, a csoport nevelési terveit, működjenek együtt az óvónővel.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.
- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.
- Kultúrált magatartással és beszédmintával segítsék a gyermekek nevelését.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában résztvevő különböző szakemberekkel együttműködünk.

VI.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda objektív feltételrendszerének a fejlesztése az óvoda évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a Fenntartó Önkormányzat a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít.

Az óvoda tárgyi fejlesztéséhez pályázatok megírásával, eszközök készítésével járunk hozzá.

A Pedagógiai Programunk megvalósításához 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet alapján (mellékletben) lehetőséget biztosítunk a szülők fogadására.

VI.3. Szervezeti és időkeretek

VI.3.1. A csoportok megszervezése

A csoportszervezés alapja a biológiai életkor, a nemek aránya.

A nehezen nevelhető vagy speciális fejlesztési igényű gyermek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése, hogy elegendő ideje legyen az egyéni fejlesztésre (max. 1-2 fő/csoport).

A csoport létszáma (az alapító okirat alapján) maximum 25 fő.

Óvodánkban jelenleg 1 heterogén összetételű csoport működik. A gyerekek kisebb csoportba sorolásának szempontjai: életkorbeli különbségek csökkentése, életkori 1/3 arány megtartása, testvérek együttnevelésének biztosítása.

VI.3.2. A napirend kialakításának alapelvei a Napsugár Óvodában

- A gyermekek életkor szerinti összetétele alapján eltérnek a szükségleteik, differenciáltan biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges időtartamot.

- A tervszerű, összehangolt tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat, a tétlenséget, a kapkodást.
- Minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk.
- A tisztálkodás és öltözködés végzéséhez, az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítjuk.
- Az étkezésre az egyéni igények, szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk
- A gyermekek alvási—pihenési igényének figyelembevétele

VI.4. NAPIREND

VI.4.1. Érkezéstől az udvari játékig

A gyermekek érkezése, fogadása.

Játéktevékenység.

Játékos tanulás csoportos, mikrocsoportos és egyéni foglalkozási formák alkalmazásával.

Mozgás, testnevelés foglalkozás.

Tízórai, gondozási teendők ellátása.

Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése.

Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések.

Szabad, mozgásos játék az udvaron.

VI.4.2. Udvari játéktól az ébredésig

Naposi munka feladatainak elvégzése.

Ebéd, gondozási teendők ellátása.

Pihenés-alvás előtti mese, altatódal.

Alvás-pihenés folyamatos ébredés.

VI.4.3. Ébredéstől hazaindulásig.

A csoportszoba rendjének helyreállítása.

Uzsonnázás, gondozási teendők ellátása.

Játékos egyéni képességfejlesztés.

Játéktevékenység.

Szabad, mozgásos játék az udvaron.

Találkozás a szülőkkel, rövid információcsere a gyermek fejlődéséről, magatartásával kapcsolatosan szükség esetén.

VI.5. A gyermekközösségi programok szervezése

Ünnepek és hagyományok

Az ünnepek, megemlékezések szervezését a gyermekek személyiségfejlődésében fontosnak tekintjük, mert az érzelmi nevelés és szocializáció terén kiemelkedő hatást fejtenek ki. E jeles események szervesen illeszkednek a tervezett nevelési folyamatokba, melyeket a szülők közreműködésével, segítségével, részvételével készítünk elő, illetve bonyolítunk le. Ünnepeinket az aktuális előkészületek jellemzik, érzelmi, hangulati ráhangolódással, ajándék készítéssel, az óvoda dekorációjának elkészítésével.

Mikulás

A Mikulás az ajándékot személyesen adja át a gyermekeknek és egy-egy dicsérő, személyre szóló gondolatot mond nekik, akik alkalmi versekkel, énekekkel köszöntik.

Karácsony

Az adventi előkészületekkel, gyertyagyújtással fokozzuk a várakozás érzelmi hatásait. Az óvoda játékeszköz bővítését ez időre tervezzük, így minden korcsoport játékokat talál a feldíszített közös fa alatt. Énekekkel, versekkel, dramatizálással ünnepelünk.

Farsang

Jelmezben zajló zenés, táncos esemény, aktuális versekkel, énekekkel, tréfás játékokkal kiegészítve. Szülőkkel közösen ünnepeljük.

Március 15.

Ünneplése változatosan, csoportonként más-más módon (fejlettségtől és időjárástól függően) zajlik: PL: látogatás a község központjánál, jelképek elhelyezése, épület feldíszítése, iskolai ünnepélyen való részvétellel, megemlékezés a csoportban (kisebb és nagyobb korú csoportok együttműködésével) versekkel, énekekkel.

Húsvét

Az előkészületek során a leggyakoribb a különböző technikákkal készített tojások, egyéb szimbólumok készítése. Húsvét utáni napon locsolkodás.

Anyák napja —évváró

A köszöntőt az év során megismert versekből, énekekből, dalos játékokból állítjuk össze. Ez alkalomra minden gyermek ajándékot készít édesanyjának. Szülőkkel közösen ünnepeljük.

Gyermeknap

Csoportonként változó események szervezése: pl. kirándulás, versenyjátékok, kézműves programok. Lehetőség szerint közös udvari program légvárral, arcfestéssel, játékokkal.

Születésnap

Általában gyertyagyújtás, éneklés, verselés, mesemondás az ünnepelt kívánsága szerint, aki a köszöntés után csomagolt aprósüteménnyel kínálhatja meg társait.

VII. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Cél:

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a **szociális hátrányok enyhítése**.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának támogatása, minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása, az esélyegyenlőség növelése, hátrányok csökkentése, egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés, az iskolába való átmenet segítése. Az óvodapedagógus feladatai a hátránnyal küzdő gyermek számára speciális, személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató, esélyteremtő programok szervezése, a támogató rendszerrel való együttműködés.

Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek **óvodába kerülését, járását, rendszerességét..**

Biztosítja a gyermekeket megillető **jogok érvényesülését** az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tesz.

A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri, úgy, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön és támogassa a biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtését.

A gyermekek fejlődéséről nyújtott modell értékű folyamatos és hiteles tájékoztatás.

A problémákat a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kéri.

A felzárkóztatást és tehetséggondozást megvalósítja.

Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti és folyamatosan ellenőrzi.

Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.

A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.

A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.

A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.

Jó kapcsolatot tart a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.

Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermeke testi lelki állapotát:

Ha

- ♥ fejlődési
- ♥ beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel,
- ♥ sajátos törődést igényel (dyslexia, fogyatékos)
- ♥ egészségügyi problémákat tapasztal,
- ♥ nemzetiséghez tartozik,
- ♥ hátrányos, veszélyeztetett helyzetű,
- ♥ szülők egymás közötti kapcsolata rossz,
- ♥ szülő – gyermek kapcsolata nem megfelelő,
- ♥ különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége)

Az óvodavezető feladatai:

Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.

A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, **védi őket** a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A nevelési év elején **megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot**.

Munkájáról évente **beszámol** a nevelőtestületi értekezleten. **Kapcsolatot tart** konkrét esetekben a **Szakértői Bizottsággal**, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.

Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollégái tudomására hozza.

Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.

Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között. Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az eredményeket.

Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel.

Továbbképzéseket tart az óvodapedagógusoknak.

Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.

Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.

Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.

Bizalommal fordulnak felénk a szülők.

Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.

Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

VIII. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

VII.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:

Cél:

Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülő elégedettségének állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatunkba.

Óvodapedagógus feladatai:

A hatékony együttnevelést, család és óvoda jó kapcsolatát, a **nevelő partneri viszonyt kiépíti**. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. A Bélmegyeri Óvoda és Konyha pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti, és elfogadtatja a szülőkkel.

Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.

Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenő mentesebbé tenni az első óvodai napokat és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.

Előzetesen ismerkedik a szülőkkel.

Az új gyermekek érkezését úgy osztja be, hogy egy héten csak néhány új kisgyermek érkezzon, így jut elég idő az ismerkedésre, a személyes kapcsolat kialakítására.

Biztosítja a szülők részvételét, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, és „fedezzék fel” a játéklehetőségeket, az eszközöket, együtt ismerjék meg az óvónőt és a társakat. A közös ittlét addig tarthat, amíg a szülő lehetőségei megengedik, illetve a gyermek számára már nem idegen az óvoda.

Pedagógiai **tájékoztatásokat szervez** a szülők számára a szülői értekezleteken, nyílt napokon és érdeklődés alapján egyéb fórumokon.

Az óvoda munkatervében megjelölt pedagógiai témájú szülői értekezletekkel a családi nevelés hatékonyságát segíti.

A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkájában.

Szülői értekezleten a csoportban folyó nevelőmunka tervét ismerteti: elképzelések, a különböző nevelési területek, a kiemelt feladatok.

Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére.

A Szülői Közösség munkatervének elkészítésében részt vesz a szülők képviselőivel közösen a nevelési év elején.

A szülők képviselőit meghívja az óvoda különböző fórumaira, alkotó ötleteiket, kéréseiket, igényeiket meghallgatja és lehetőség szerinti teljesíti.

Óvodán kívül helyszíni tapasztalatszerzési lehetőségeket kér, az olyan szülők munkahelyén, ahol az óvodás csoportok nem zavarják és számukra veszélytelen a munkaterület.

Szülői kíséretet kér az óvodán kívüli tevékenységekhez, amelyek az óvodai tanulás folyamatához az ismeret-, élmény, és tapasztalatszerzésben segítenek.

A szülők jogainak érvényesítését segíti az óvoda pedagógiai és szervezeti alapidokumentumainak elkészítésekor a Szülői Közösség képviselői révén /PP, SZMSZ, Házi rend/.

Sikerkritérium:

- **közösen szervezett gyermek és felnőtt programok**
- **nyílt napok – 90%-os érdeklődéssel**
- **szülői elégedettségmérés 90%**
- **óvodán kívüli szakmai programok.**

Kapcsolattartás várható eredményei:

A családok elégedettek az óvoda működésével.

Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap gyermeke fejlődéséről.

A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.

A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, akiktől segítséget kapnak.

Azonosulnak az óvoda elveivel.

Hálózati tanulás megvalósul

VII.2. Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Fenntartó Önkormányzat
- Polgármesteri Hivatal
- Humán Szolgáltató Intézet

Kapcsolatok más nevelési színterekkel:

- Családok
- Iskolák
- Bölcsődék

Az óvoda nevelőmunkáját segítő intézmények:

- Szakértői Bizottság, Szakszolgálat
- Gyermekjóléti Szolgálat

Az óvoda egészségre nevelő munkáját segítő intézmények és személyek:

- Az óvoda orvosa, fogorvosa
- Az óvoda védőnője
- A Foglalkozás- egészségügyi Szolgálat Orvosa
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

A gyermekek műveltségét gazdagító intézmények:

- Művelődési Ház
- Színház, bábszínház
- Múzeumok, kiállítótermek
- Gyermekkönyvtár

**XI. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE,
HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK**

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében – amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.

- A habilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvónő és dajka vesznek részt.
- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint. A team döntése szerint kerül sor egyéni kiegészítő fejlesztő, habilitációs, illetve terápiás foglalkozásokra.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek **különbözőségét** hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A habilitáció általános célja:

- a sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása

A habilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vestibuláris, kinezteziás- fejlesztése
- a motoros készségek fejlesztése
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- a szociális készségek fejlesztése
- a kognitív készségek fejlesztése
- az önellátás készségeinek fejlesztése

A habilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.
- Helyhiány esetén elsőbbséget élveznek az óvodába már a sérülés megállapítása előtt felvett gyermekek. A helyhiányt az óvoda vezetője saját jogkörében írásban 8 napon belül jelzi a szakértői és rehabilitációs bizottság felé.
- A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek elkülönítésétől. Az egy csoportban elhelyezett gyermekek irányszáma 1-2 fő, a mindenkor számot éves munkatervünk mellékleteként határozzuk meg, erről az óvodai nevelőtestület meghallgatása után, a fogyatékoság típusát, a speciális igények mértékét figyelembe véve az óvodavezető dönt.
- Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

X. MELLÉKLETEK

X.1. A pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések jegyzéke:

A Pedagógiai Programunk megvalósításához az alábbi eszközök felszerelések szükségesek (az összeállításnál figyelembe vettük a 202012 (VIII.31.) EMMI rendeletet)

Csoportszoba berendezési tárgyai:

50 db óvodai fektető, 50 db gyermekszék, 10 db gyermekasztal, fényvédő és dekor-függöny ablakonként, 16 m² szőnyeg, 4 db játéktartó polc, 2 db fektető tároló, 1db élősarok állvány, 5 db hőmérő, 2 db eszköz előkészítő asztal, 2 db textiltároló szekrény, 2 db edény és evőeszköz tároló szekrény, 5 db szeméttároló, 3 db bábtartó, 8 db könyvszekrény, 50 db öltözőrekesz és eleje öltözőpad, 10 db abrosz

Gyermekmosdók berendezési tárgyai:

2 db falitükör, 2 db hőmérő, 2 db fogmosó polc, 50 db fésű, 50 db fogmosó pohár, 4 db körömkéfe, 2 db szappantartó, 2 db fésűtartó, 2 db papírkéztörölő tartó, 2 db folyékony szappanadagoló, 2 db fedeles szeméttároló

Tornaszoba felszerelése:

3 db tornapad, 2 db tornaszőnyeg (szivacs), 3 db bordásfal, 1 db mászó készlet, 1 db mászókötel, 30 db léglabda, 30 db ugráló kötel, 30 db bot, 30 db süni labda, 30 db tornakarika, 2 db gyermekgyűrű, 5 db füles labda, 2 db egyensúlydeszka, 2 db gördeszka, 2 db bújócső, 1 db egyensúlytölcsér, egyéb speciális fejlesztő eszközök típusonként 1– 2db, Mozgáskotta készlet,

Játékok:

Szerepjátékok, építő, konstruáló és szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei a csoport összetételének megfelelően minden fajtából, érzékelő észlelő játékok, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztő játékok, gondolkodtató játékok fajtánként 3db/csoport.

Ének, zenei énekesjátékok:

Felnőtt kézre: 2 db xilofon, 2 db felnőtt dob, 4 db triangulum, 2 db kiscintányér, fajtánként 1-2 db ütőhangszerek vegyesen, kézi csörgő készlet, harmóniafa, 2 db esővarázs, ritmus-szett, Gyermekkézre: teljes hangszerkészlet (ritmus és hallásfejlesztők) 1db

Anyanyelvi fejlesztés eszközei:

„képek az anyanyelvi neveléshez”, kártyakészlet (szókincsbővítéshez), Meseláda alapkészlet csoportonként, Bábkészlet- paraván, Kreatív készlet, könyvek, anyanyelvi fejlesztő eszközök

Vizuális tevékenység:

Zsírkréta, filctoll, ceruzák, kréta, tempera, gombfesték, ecset, üvegfesték, tollak, olló, ragasztó különböző méretű és anyagú papírok, fólia, tus, henger, textilfesték, táblák, fűző, agyag/gyurma. Festő és rajzkészlet. stb.

Külső világ tevékeny megismerés eszközei:

készlet szemléltető képsorozatok: állatok, növények, közlekedés, emberek világa képsorozat, minimat készlet, 30 db kis tükör, 30 db logikai készlet, 1 db teljes alakot mutató tükör, nagyítókészlet, mikroszkóp 1db, videó és hangkazetták, 1 db televízió, 2 db magnetofon+CDlejátszó, 1 db diavetítő, 1 db vetítő vászon. Kísérletező készlet 1db csoportonként, villanyrezsó, babaház-teljes családdal, Logico játékok 6db csoportonként, kétkarú tanmérleg 1db csoportonként

Környezet ismereti fejlesztő eszközök Matematikai fejlesztő eszközök, Mágneses mátrix geometriai készlet, *Munka tevékenység eszközei:*

gyermek méretű szerszámok: locsolókanna, gereblye, seprű, lapát, lombseprű, talicska 5-10 db csoportonként

Udvar:

kerti asztal, kerti pad, 1 db babaház, 1 db udvari homokozó, 1 db takaróháló, csúszdaállvány és lap, kötélletra, 3 db mászóka, 2 db lengőhinta-állvány 1 db mérleghinta, mobil eszközök pl. motorok, roller, kerékpár stb.

Pedagógiai munkát segítő eszközök:

Felnőtt asztalok székek, tároló szekrények, könyvszekrény, iratszekrény, telefon, számítógép, Internet hozzáférhetőség, e-mail cím, nyomtató, fénymásoló, lamináló gép, tv. cd lejátszó, dvd lejátszó folyóiratok és szakkönyvek, védő és munkaruha, mentőláda.

Felnőtt munkavégzéshez szükséges eszközök:

automatamosógép, vasaló, vasaló állvány, hűtőgép, porszívó, takarító eszközök. Fűnyíró, lombseprű, fűrógép, kerti olló, locsolótömlő, gereblye, ásó, kapa, ecsetek, kézi szerszámok.

Kiegészítő dokumentumok, szakkönyvek

- Kompetencia alapú óvodai programcsomag – Téma-terv javaslat
- Dr. Bakonyi Anna: Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése
- Fehér Anna: Játszunk? Természetesen!
- Reikort Ildikó: Zenevarázs
- Székely Andrea: Bábjáték
- Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány
- Bekker Zoltánné-Kocsis Csilla-Zaveczné Komáromi Katalin: Kiegészítő segédlet a Komplex fejlesztési tervekhez
- Székely Andrea: Játékok bábokkal, Játékok a meseládikóval
- Zóka Katalin: Varázseszközök az óvodában
- Zóka Katalin: Kóstolható

- Túri György: Játék-tánc-Élet
- A Napsugár Óvoda „Jó gyakorlata”
- Dr.Tótszöllősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (A Kormány 363/2012 (XII.17.). Korm. Rendelete 2012)

2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről

Az Óvodai Nevelés Programja (Országos Pedagógiai Intézet 1989.)

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. Évi XXXI. Törvény

A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről / módosításokkal egybeszerkesztve

A Napsugár Óvoda Alapító Okirata

A PROGRAMKÉSZÍTÉS MÓDSZERTANI SEGÉDANYAGAI

Dr Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése Budapesti Tanítóképző Főiskola 1994.

Honi György: A pedagógiai program Raabe Könyvkiadó Kft 1994. Korszerű iskolavezetés közoktatási kézikönyv

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? !Munkáltató könyv a helyi nevelési program készítéséhez NAT-TAN sorozat OKI, OKKER Bp. 1996.

Nagy Jenőné: Segédlet az óvodák nevelési programjának elkészítéséhez. JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet 1996.

Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés ! Az óvodai nevelési program előkészítő szakasza. OKKER Bp. 1997.

Dr. Füle Sándor: A helyi pedagógiai programok kidolgozása /OKKER Oktatási Iroda 1995.

Nagyné Jánosi Éva: Pedagógiai programkészítés az óvodában. Módszertani segédanyagok Debrecen 1996.

Dr. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere /Alcius Bt Bp. 1997.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Dr. Deliné Dr. Fráter Katalin: Integrált személyiségfejlesztés osztatlan óvodai

csoportban. /Óvónőképző Főiskola gyakorló óvoda Hajdúböszörmény 1993.

Villányi Györgyné: Játék a matematika? Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak !Tárogató Kiadó Bp. 1993.

Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1997.

Balázsne Szűcs Judit: Az EMBER, aki óvodás /Bp. 1997. Litograph Kft

Jávorszky Edit: Fejlődépszichológia /Edutech Kiadó 1995.

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában /Alex-Typo Kiadó Bp. 1992.

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel /JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.

Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában /Lehel úti Óvoda Debrecen, 1999.

Atkinson: Pszichológia /OSIRIS, Bp. 1995.

Porkolábné Dr. Balogh Katalin — Dr. Páli Judit: Komplex prevenciós óvodai program /Adatbank OKI 1996.

Bakonyi Anna: Irányzatok, alternatívák az óvodai nevelés területén /Tárogató Kiadó Bp. 1995.

Kun Istvánné: Az egészséges életmódra nevelés a folyamatosság kereti között.

Nevelőmunka az óvodában. /Pedagógiai füzetek Miskolc 1989.

Dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. /Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1995.

Dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda /Nikol Gmk 1997.

Mérei Ferenc — V. Binet Agnes: Gyermeklélektan /Gondolat Kiadó Bp. 1985.

Keresztúri Ferencné — Csipes Zoltánné: Mályva integráló — differenciáló óvodai program /Adatbank OKI 1997.

Villányi Györgyné: A saját nevelési program készítésének útjai /Óvodai Élet 1996/5.

W Mikó Magdolna: Alternatív Óvodapedagógiai törekvések Magyarországon /Óvodai nevelés 1996/8.

Dr. G. Glauss — Dr. H. Hielsch: Gyermekpszichológia /Akadémiai Kiadó Bp. 1989.

Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek a pszichológus szemével /Tankönyvkiadó 1989.

Forrai Katalin : Ének az óvodában Bp, Zeneműkiadó, 1974.

Zilahy Józsefné: Mese, vers az óvodában I. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.

Dr.Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

Kézikönyv a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók számára a gyermekekkel szembeni rossz bánásmóddal kapcsolatos esetek ellátáshoz és kezeléséhez Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete Budapest 2006.

XI. Legitimációs záradék

Átdolgozta: Szodorai Ágnes
intézményvezető

A Bélmegyeri Óvoda nevelőtestülete a nevelőtestület
2022.10.15-ei nevelési értekezletén a nevelőtestület a kiegészített intézményi Pedagógiai
Programot elfogadta.
határozat száma:

Nevelőtestület nevében: Hőgye Zita Szodorai Ágnes	Szülői szervezet nevében: Varga Mariann
Alkalmazotti közösség nevében: Szabó Sándorné	Fenntartó nevében: Polgármester
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Hatálybalépés ideje: 2022.10.15.	
Ph.	

Bélmegyer, 2022. október 15.